VIII kadencja

SEJM RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

KANCELARIA SEJMU
Biuro Komisji Sejmowych

PEŁNY ZAPIS PRZEBIEGU POSIEDZENIA

- **Komisji Edukacji, Nauki i Młodzieży (nr 56)**
- **Komisji Spraw Zagranicznych (nr 47)**

z dnia 4 listopada 2016 r.

Pełny zapis przebiegu posiedzenia

Komisji Edukacji, Nauki i Młodzieży (nr 56)

Komisji Spraw Zagranicznych (nr 47)

4 listopada 2016 r.

Komisja Edukacji, Nauki i Młodzieży oraz Komisja Spraw Zagranicznych, obradujące pod przewodnictwem posła **Roberta Tyszkiewicza (PO),** wiceprzewodniczącego Komisji Spraw Zagranicznych, zrealizowały następujący porządek dzienny:

– pierwsze czytanie rządowego projektu ustawy o wypowiedzeniu Statutu Międzynarodowego Centrum Inżynierii Genetycznej i Biotechnologii, sporządzonego w Madrycie dnia 13 września 1983 r. (druk nr 955).

W posiedzeniu udział wzięli: **Aleksander Bobko** sekretarz stanu w Ministerstwie Nauki i Szkolnictwa Wyższego wraz ze współpracownikami, **Renata Szczęch** podsekretarz stanu w Ministerstwie Spraw Zagranicznych wraz ze współpracownikami oraz **Elżbieta Frąckowiak** wiceprezes Polskiej Akademii Nauk wraz ze współpracownikiem.

W posiedzeniu udział wzięli pracownicy Kancelarii Sejmu: **Piotr Babiński, Artur Kucharski, Ewa Muszyńska, Mariusz Pawełczyk, Elżbieta Wojciechowska** z sekretariatów komisji w Biurze Komisji Sejmowych oraz **Przemysław Sadłoń** – legislator z Biura Legislacyjnego.

Przewodniczący poseł Robert Tyszkiewicz (PO):

Otwieram wspólne posiedzenie Komisji Edukacji, Nauki i Młodzieży oraz Komisji Spraw Zagranicznych. Witam panią minister Renatę Szczęch – podsekretarza stanu w Ministerstwie Spraw Zagranicznych. Witam pana ministra Aleksandra Bobko – sekretarza stanu w Ministerstwie Nauki i Szkolnictwa Wyższego. Stwierdzam kworum.

Otrzymali państwo porządek obrad, który przewiduje jeden punkt, czyli pierwsze czytanie rządowego projektu ustawy o wypowiedzeniu Statutu Międzynarodowego Centrum Inżynierii Genetycznej i Biotechnologii, sporządzonego w Madrycie dnia 13 września 1983 r. (druk nr 955).

Jeżeli nie usłyszę uwag do tego porządku dziennego, to uznam go za przyjęty. Nie słyszę uwag. Przystępujemy do realizacji porządku dziennego. Przypominam, że pierwsze czytanie obejmuje uzasadnienie przez wnioskodawcę, pytania posłów i odpowiedzi wnioskodawców oraz debatę w sprawie ogólnych zasad projektu. Projekt z druku nr 955 został skierowany do pierwszego czytania do naszych Komisji przez Marszałka Sejmu w dniu 21 października br.

Wszyscy państwo otrzymali opinie Biura Analiz Sejmowych. Możemy przystępować do uzasadnienia. Bardzo proszę przedstawiciela rządu. Kto z państwa? Pani minister Szczęch. Proszę bardzo o uzasadnienie projektu z druku nr 955.

Podsekretarz stanu w Ministerstwie Spraw Zagranicznych Renata Szczęch:

Panie przewodniczący, szanowni państwo, Wysokie Komisje, Międzynarodowe Centrum Inżynierii Genetycznej i Biotechnologii rozpoczęło swoją działalność w 1983 r. Główna siedziba Centrum znajduje się w Trieście. Działalność naukowa tej organizacji jest też prowadzona w ośrodkach w New Delhi i w Kapsztadzie.

Od 1995 r. Centrum jest samodzielną jednostką w systemie Organizacji Narodów Zjednoczonych. Przystąpienie każdego państwa do Centrum wiązało się z koniecznością ratyfikacji Statutu, sporządzonego w Madrycie 13 września 1983 r. Polska dokonała ratyfikacji w 1996 r. Z wnioskiem o ratyfikację Statutu w 1994 r. wystąpił ówczesny Komitet

Badań Naukowych, uzasadniając to przystąpienie doprowadzeniem do szybszego rozwoju i postępu w dziedzinie prac naukowo-badawczych z zakresu inżynierii genetycznej i biotechnologii, przyczynieniem się do rozszerzenia współpracy naukowej z licznymi ośrodkami biotechnologicznymi na świecie, umożliwieniem korzystania z działalności edukacyjnej Centrum poprzez uczestnictwo w kursach, szkoleniach, konferencjach i wymianie stypendialnej oraz ułatwieniem dostępu do komputerowej bazy danych z zakresu biologii molekularnej.

Począwszy od 1996 r. Polska jest reprezentowana w Centrum przez Polską Akademię Nauk. Po upływie 20 lat członkostwo w Międzynarodowym Centrum Inżynierii Genetycznej i Biotechnologii utraciło znaczenie. Przede wszystkim, po wstąpieniu Polski do Europejskiej Organizacji Biologii Molekularnej oraz po podjęciu decyzji o udziale w pracach Europejskiego Laboratorium Biologii Molekularnej. Jednocześnie polscy naukowcy uzyskali możliwość pozyskiwania bardziej korzystnych grantów krajowych i międzynarodowych poprzez Narodowe Centrum Nauki i Narodowe Centrum Badań i Rozwoju, Fundację na Rzecz Nauki Polskiej oraz European Research Council.

W 2015 r. koszt składki rocznej z tytułu członkostwa Polski w Centrum wyniósł 82 700 USD i w znaczący sposób przewyższył on wartość świadczeń, jakie krajowi naukowcy otrzymali od Centrum. Jak zaplanowano na posiedzeniu Komitetu Rady Członkowskiej Centrum, od 2017 r. nastąpi wzrost wysokości składki o 20% rocznie, co w rezultacie będzie skutkowało jej podwojeniem w ciągu najbliższych pięciu lat.

Zgodnie z postanowieniem Statutu, każde państwo po upływie pięciu lat przynależności może wystąpić z Centrum w dowolnym terminie, pod warunkiem złożenia pisemnego rocznego wypowiedzenia. W przypadku złożenia takiego wypowiedzenia w bieżącym roku, oszczędność dla budżetu państwa od 2018 r. wyniesie około 100 tys. USD. Z uwagi na fakt, że związanie omawianym Statutem Rzeczpospolitej Polskiej nastąpiło za uprzednią zgodą wyrażoną w ustawie, właściwym trybem wypowiedzenia Statusu jest tryb określony w art. 89 ust. 1 pkt 3 Konstytucji Rzeczpospolitej Polskiej.

Szanowni panowie, Wysokie Komisje, kończąc, zwracam się z uprzejmą prośbą o akceptację ustawy o wypowiedzeniu ww. Statusu. Dziękuję serdecznie.

Przewodniczący poseł Robert Tyszkiewicz (PO):

Dziękuję bardzo. Czy pan minister chciałby coś dodać? Dziękuję. zatem zapraszam państwa posłów do wypowiedzi i zadawania pytań w związku z przedstawionym projektem.

Bardzo proszę, pan poseł Pyzik.

Poseł Piotr Pyzik (PiS):

Po zapoznaniu się z uzasadnieniem, stwierdzam, że prawdopodobnie chodzi o rachunek ekonomiczny naszego bycia w tej instytucji, czyli braku opłacalności dalszego przebywania w tym gremium. Natomiast moje pytanie brzmi – jaki jest bilans uczestnictwa Polski? W tym roku mija 20 lat przynależności do tej organizacji. Rozumiem Włochów, którzy są twórcami i gospodarzami tej organizacji, ale jaki jest interes państwa włoskiego i innych państw, żeby pozostawać w tym gremium? Dziękuję.

Przewodniczący poseł Robert Tyszkiewicz (PO):

Czy są jeszcze pytania do rządu w tej sprawie? Pan profesor. Proszę, panie profesorze.

Poseł Marian Zembala (PO):

Panie przewodniczący, państwo ministrowie, argumentacja zawarta w dokumentach, z którymi zapoznaliśmy się, wydaje się zasadna, aczkolwiek pytanie mojego poprzednika jest wyrazem dbałości o prawość tej analizy. Mamy informację, że wydziały Polskiej Akademii Nauk również poparły to stanowisko, wskazując na aspekt nie tak dużej efektywności naukowej, zwłaszcza, że nowopowstałe organizacje: European Molecular Biology Organization i druga, francuska – Biology Laboratory, to zastępują. Chcielibyśmy jednak, żeby przedstawiciele państwa potwierdzili, że tak jest.

Mam na myśli osoby reprezentujące polską naukę w szerszym wymiarze, żeby mieć pewność – wydaje się, że ją mamy – że należy zdecydowanie poprzeć to stanowisko. Dziękuję bardzo.

Przewodniczący poseł Robert Tyszkiewicz (PO):

Dziękuję bardzo. Ze swojej strony chciałbym zadać pytanie dotyczące tego, które z państw-sygnatariuszy tej umowy, do tej pory wystąpiły z tej organizacji? Dziękuję bardzo.

Proszę o odpowiedź. Pan minister. Bardzo proszę, panie ministrze.

Sekretarz stanu w Ministerstwie Nauki i Szkolnictwa Wyższego Aleksander Bobko:

Jeśli chodzi o ostatnie pytanie, to nie dysponuję taką wiedzą. Być może państwo z MSZ mają te dane. Natomiast, jeśli chodzi o pytanie dotyczące interesu Polski i pogłębienia kwestii motywacji wystąpienia z tej organizacji, to, proszę państwa, w świecie nauki – jeśli tak można powiedzieć – są to sytuacje naturalne, że Polska, czy inne państwa, tworzą korporacje czy związki naukowe i płacą na to składki a naukowcy prowadzą badania. Polska uczestniczy w wielu tego rodzaju przedsięwzięciach od wielu lat. W niektórych wypadkach jest to już ponad 20 lat. Jednak w międzyczasie sytuacja ulega zmianie i ten przykład jest tego modelową ilustracją.

W momencie przystępowania do tego konsorcjum w połowie lat 90-tych, infrastruktura naukowa w Polsce była na określonym poziomie. Tak bym to określił. Przez ostatnie kilkanaście lat w tej materii wiele się zmieniło. Po wejściu Polski do Unii Europejskiej powstały nowe możliwości współpracy z instytucjami europejskimi i to skłania do przeglądu dotychczasowych zaangażowań Polski w różnego rodzaju korporacjach.

Dwadzieścia lat temu wnioskodawcą wstąpienia do tego konsorcjum była Polska Akademia Nauk. Teraz PAN uznała, że kontynuowanie tej współpracy na takich warunkach nie ma sensu. Z punktu widzenia budżetu państwa nie jest to kwota zbyt duża, ale jednak znacząca, zwłaszcza po podwyższeniu do 100 tys. USD. Cele, które 20 lat temu były realizowane w ramach tego konsorcjum, w tej chwili mogą i są realizowane w inny sposób.

Jeżeli chodzi o bilans zysków i strat – jeśli tak można powiedzieć – uczestnictwa Polski przez ostatnie 20 lat w tej organizacji, to takie pytanie trzeba zadać Polskiej Akademii Nauk. Nie przygotowaliśmy takiego materiału na dzisiejsze spotkanie. Być może państwo z PAN potrafią coś więcej powiedzieć na ten temat.

Przewodniczący poseł Robert Tyszkiewicz (PO):

Bardzo proszę.

Wiceprezes Polskiej Akademii Nauk Elżbieta Frąckowiak:

Jestem wiceprezesem Polskiej Akademii Nauk. Elżbieta Frąckowiak. Jeżeli chodzi o liczbę państw, które wystąpiły z tej organizacji, to w tej chwili nie mamy takich danych. Centrum znajduje się w Trieście i prawdopodobnie tylko dyrektor tego ośrodka wiedziałby, jakie państwa wystąpiły. Nie było obowiązku informowania nas o tym.

Proszę zwrócić uwagę, że polscy naukowcy, którzy mieliby mieć korzyść z uczestnictwa w tej organizacji, mieli możliwość wyjazdów, czyli różnych staży naukowych, czy to *fellowship*, czy realizacji grantów tylko w takich jednostkach jak New Delhi, Kapsztad i Triest. Mogą to też być inne ośrodki, które jeszcze brały w tym udział.

Proszę zwrócić uwagę, jakie to były kraje. Jeśli chodzi o Unię Europejską, to mamy takie państwa jak Bułgaria, Chorwacja, Rumunia, Słowacja, Słowenia, Węgry i Włochy, czyli są to kraje o niezbyt zaawansowanym poziomie badań inżynierii genetycznej i biomolekularnej. To było konsultowane z tzw. *liaison officer*-em – panią prof. Marią Koziołkiewicz z Łodzi, która pełniła tę rolę. Pan profesor Stec nie działa już w Polskiej Akademii Nauk. Jest na emeryturze.

Ta organizacja, że tak powiem, została wyciszona. Granty, które były ostatnio składane nie zostały zaakceptowane przez instytucję w Trieście. Nasze korzyści, jako Polskiej Akademii Nauk, są żadne.

Ze wszystkich organizacji międzynarodowych, które opłacamy, ta była opłacana najwyższą kwotą, którą płaciliśmy automatycznie. Z roku na rok była ona coraz większa. Teraz każdego roku byłaby wyższa o 20%, czyli osiągnęłaby 100 tys. USD w ciągu najbliższych pięciu lat.

Przewodniczący poseł Robert Tyszkiewicz (PO):

Proszę bardzo, panie pośle.

Poseł Marian Zembala (PO):

Argumentacja pana ministra Bobko jest dla mnie bardziej przekonująca. Natomiast państwo, przy całym szacunku dla Polskiej Akademii Nauk, nie czekając na nikogo, powinni dokonać na to spotkanie pewnego bilansu. Mówię to jako naukowiec, który mówi – „Proszę, przez dwadzieścia lat ustały merytoryczne, czyli naukowe, przesłanki organizacyjne i inne" i nie przyjmuje argumentacji, że jedna pani w Łodzi i druga w Warszawie tego nie pamiętają.

Powtórzę jeszcze raz – państwa działanie jest dla mnie całkowicie zasadne, naturalne, ale zwłaszcza w tym gronie prosiłbym o unikanie pewnego stygmatyzowania, bo, przy całym szacunku, Kapsztad, o którym pani mówi, jest kolebką niesłychanie wielu wielkich projektów. Był, jest i będzie. W związku z tym wszyscy, którzy reprezentujemy polską naukę, bądźmy ostrożni. Powiem jeszcze raz – panie ministrze, przyjmujemy argumentację. Mówię to w swoim imieniu i środowiska naukowców. Wydaje się to zasadne.

Zadałem to pytanie, ponieważ rzeczywiście chciałem mieć pogląd, który słusznie wyraził mój poprzednik, żeby z czystym sumieniem powiedzieć – „Tak, kiedy było trudno i nikt nas nie chciał, to dostawaliśmy pomoc od tych ośrodków, a teraz naturalną, pokojową drogą skłaniamy się ku innym rozwiązaniom". Dziękuję.

Wiceprezes PAN Elżbieta Frąckowiak:

Jeżeli trzeba, to uzupełnię te wiadomości na temat finansów.

Przewodniczący poseł Robert Tyszkiewicz (PO):

Dziękuję bardzo.

Wiceprezes PAN Elżbieta Frąckowiak:

Mam tutaj liczby. Jeżeli pana to interesuje, to mogę podać.

Przewodniczący poseł Robert Tyszkiewicz (PO):

Dobrze. Proszę bardzo. Przedstawiciel Polskiej Akademii Nauk.

Wiceprezes PAN Elżbieta Frąckowiak:

984 061dolarów, to były składki, które zapłaciliśmy. Zyskaliśmy 1 944 000 tys. zł. Popatrzyłam też na statystykę, jak to wyglądało, jaki był nasz profit z tego wszystkiego. Odbyły się trzy spotkania i kursy w Polsce. Było 389 uczestników, którzy pojechali do Triestu. Sprawdziłam, że nie było żadnego wykładu, żadnego spikera. Jechali ludzie do Triestu i nie potrafili wygłosić żadnego referatu.

Bardzo dokładnie przeanalizowałam wszystkie dane. Oczywiście były granty. Były publikacje. Wiem nawet, ile było doktoratów. Było ich sześć. Trzynaście *postdoc*-ów. Dokładnie wiem, ile wynosiły te granty. Były organizowane kursy. Wiadomo ile zarobił każdy z ich uczestników. Trzeba było przyjechać na własny koszt, natomiast resztę oni naliczali sobie jako koszty ponoszone w Trieście.

Poseł Marian Zembala (PO):

Pani dyrektor, przepraszam. Nie jest miarą, kto wyjechał, ale jaką wartość intelektualną, naukową, badawczą ci ludzie przywieźli z *postdoc*-ów do Polski i zmieniali naszą naukę i kraj. Rozumiemy to w środowisku naukowym. To nie zmienia całej koncepcji. Dziękuję.

Przewodniczący poseł Robert Tyszkiewicz (PO):

Dziękuję bardzo. Czy są jeszcze pytania do przedstawicieli rządu lub Polskiej Akademii Nauk? Jeżeli nie ma. Zamykam debatę. Stwierdzam zakończenie pierwszego czytania projektu z druku nr 955. Stwierdzam, że nie zgłoszono wniosku o przeprowadzenie wysłuchania publicznego i wnioskuję o niezwłoczne przystąpienie do rozpatrzenia projektu.

Nie słyszę sprzeciwu. Przystępujemy do rozpatrzenia projektu ustawy z druku nr 955 na posiedzeniu Komisji.

Otwieram dyskusję. Czy przedstawiciele rządu chcieliby zabrać głos? Nie ma takiej potrzeby. Dziękuję.

Czy ktoś z członków Komisji chciałby jeszcze zabrać głos? Dziękuję bardzo. Czy Biuro Legislacyjne zgłasza uwagi? Nie ma uwag ze strony Biura Legislacyjnego.

Czy są uwagi do tytułu ustawy? Nie ma uwag.

Czy są uwagi do art. 1 ustawy? Również nie ma uwag.

Czy są uwagi do art. 2? Nie ma uwag.

Zatem możemy przystąpić do głosowania. Poddaję pod głosowanie wniosek o uchwalenie przez Sejm projektu ustawy z druku 955 bez poprawek.

Kto jest za przyjęcie tego wniosku? (30) Kto jest przeciw? (0) Kto się wstrzymał? (2)

Dziękuję. Stwierdzam, że przy dwóch głosach wstrzymujących się Komisje przyjęły projekt ustawy. Pozostaje wybór posła-sprawozdawcy na posiedzenie Sejmu. Proszę o zgłaszanie propozycji.

Głos z sali:

Pan profesor.

Przewodniczący poseł Robert Tyszkiewicz (PO):

Czy pan profesor wyraża zgodę? Czy jest sprzeciw wobec powierzenia panu profesorowi funkcji sprawozdawcy? Nie słyszę. Stwierdzam, że Komisje wybrały sprawozdawcę.

Jeszcze? Ale w jakim trybie, pani poseł, przepraszam najmocniej.

Poseł Ewa Tomaszewska (PiS):

Przepraszam. Mam jedną uwagę. Oczywiście nie dotyczy to tegorocznego budżetu, tylko kolejnych. Chciałabym zwrócić się z apelem do przedstawicieli rządu, aby te środki nie opuściły sfery nauki. Dziękuję.

Przewodniczący poseł Robert Tyszkiewicz (PO):

Dziękuję bardzo. Na tym porządek obrad został wyczerpany. Dziękuję przedstawicielom rządu. Dziękuję państwu posłom.

Zamykam posiedzenie Komisji.